

תוכן העניינים

ט	עומר שפירא וכרמלה זילברשטיין: פתח דבר
יג	כרמלה זילברשטיין: הקדמה

שער ראשון: יסודות

3	יובל אלכשן: גישור קהילתי: בעיה או פתרון?
16	עומר שפירא: אתיקה מקצועית של גישור

שער שני: קודים אתיים למגשרים

31	עומר שפירא: קודים אתיים למגשרים: סקירה, סוגיות בגיבושם והקוד האתי למגשרים (2014)
----	--

קודים אתיים למגשרים

	א. הקוד האתי למגשרים (2014), המרכז לגישור וליישוב סכסוכים בקהילה קריית אונו
47	ב. תקנות בתי המשפט (גישור), תשנ"ג-1993
63	ג. כללי האתיקה של עמותת מגשרי ישראל (2003)
69	ד. הסטנדרטים לדוגמה (ארצות הברית)
74	Model Standards of Conduct for Mediators (2005)
85	ה. הקוד האתי למגשרים במרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה (2018)

שער שלישי: סוגיות אתיות בגישור

105	עומר שפירא: ניתוח סוגיות אתיות בגישור ומיסוד פורום האתיקה
-----	---

- 114 מקרים מהשטח: חוות דעת של פורום האתיקה 2015-2012
- 114 א. חופש הבחירה של צדדים בגישור (הכרעה עצמית)
- 114 מקרה 2/2012 – הסתרת מידע מבן הזוג בגישור לגירושין:
 על חופש הבחירה במצבים של מידע חסר
- 114 מקרה 3/2012 – סכסוך שכנים בבית משותף: התמודדות עם
 אלימות בגישור ושאלת כשירותו של צד בגישור
- 120 מקרה 4/2012 – הסוּעד שלא שילם: על הפרקטיקה של "הצעת מגשר",
 בין שכנוע להפעלת לחץ, ועל השיקולים להפסקת גישור
- 126 מקרה 1/2015 – כשבתו של המגושר מתקשרת: קבלת מידע על ידי
 מגשרים ללא ידיעת הצדדים בגישור
- 133 מקרה 3/2015 – החלטות קשות בגישור גירושין: כשירותו של אחד
 הצדדים, הסכמה מדעת והפניה למומחים חיצוניים
- 138
- 144 ב. ניגוד עניינים ואי־משוא פנים
- 144 מקרה 5/2012 – המשקפיים הפגומים: על ניגוד עניינים, אי־חוקיות,
 סודיות והפסקת הגישור
- 144 מקרה 6/2015 – הלקוח החוזר: התמודדות עם ניגוד עניינים ועם
 חשש למשוא פנים
- 150 מקרה 5/2014 – "טעיתי, אבל": האם על המגשר לסייע למגושר
 לתקן טעות לכאורה בהסדר הגישור?
- 155
- 161 ג. כשירות המגשר
- 161 מקרה 2/2014 – עריכת הסכמי גישור בגירושין בידי מגשרים:
 הכשירות הנדרשת, מגבלות על עריכתם, וגביית תשלום בגינם
- 161 מקרה 5/2015 – מיהו מגשר ראוי? מסירת מידע לא מדויק לגבי
 הכשרה ואי־עמידה בהתחייבויות כספיות
- 169
- 176 ד. סודיות וחיסיון
- 176 מקרה 6/2012 – הדיון המשפטי שלא נדחה: על הגורם האחראי
 לבקש דחייה לצורך קיום הגישור, סודיות, והמידע המותר למסירה
 לבית המשפט
- 176 מקרה 1/2014 – לא שומר סוד: על חובת הסודיות החלה על צדדים
 בגישור
- 183

- מקרה 3/2014 – סודי בהחלט: השמירה על סודיותם של שמות
 189 המגושרים ועל תוכן הסדרי הגישור
- מקרה 6/2014 – בין הפטיש לסדן: מסירת עדות בבתי
 193 משפט בידי מגשרים על הליכי גישור שקיימו
- מקרה 4/2015 – סודיות וכשירות: הוכחת כשירות וניסיון בגישור תוך
 201 שמירה על אנונימיות הצדדים בגישור
- ה. יושרה מקצועית
 204 מקרה 2/2013 – לא בכל מחיר: התנהגות הצדדים במהלך גישור
 204 ומצבם הנפשי כעילה להפסקת התהליך
- מקרה 3/2013 – שותפים לסוד: על הסדרי גישור סודיים שאינם
 208 מוגשים לבית המשפט ובצדם בקשה לדחיית התביעה
- מקרה 2/2015 – פרידה או גירושין? אחריות המגשרים במקרה של
 215 חשד לחוסר תום לב והטעיה מצד אחד הצדדים בגישור
- ו. שמירה על מעמד המקצוע ואמון הציבור
 221 מקרה 1/2013 – כולם מרוצים? הסתרת מידע מעורך הדין של
 221 אחד הצדדים בגישור ומבית המשפט בידי מגשר
- ז. מרכז הגישור
 225 מקרה 1/2012 – מרכז הגישור והמגשר המתנדב: היחסים בין מגשרים
 225 מתנדבים לבין מרכז הגישור בקהילה – קידום אינטרסים פרטיים
 ומסירת מידע לציבור על פעילות המרכז
- מקרה 4/2014 – חשד ל"קומבינה": על החובות האתיות של רכזי
 231 אבחון והערכה (אינטייק)
- 237 חברות וחברי פורום האתיקה
- 240 ביבליוגרפיה
- 250 מפתח העניינים

פתח דבר

תחום הגישור בישראל הולך ומתפתח מזה שני עשורים. בשנים האחרונות השתתפו אלפי אנשים בקורסים להכשרת מגשרים, ובוגריהם נוטלים חלק בתכניות התנסות מעשית (פרקטיקום) בגישור המתקיימות ברחבי הארץ. מגשרים עצמאיים וחברות גישור מסחריות מציעים את שירותיהם לקהל הרחב וארגוני מגשרים הוקמו במטרה לקדם את התחום. מערכת המשפט מעודדת את השימוש בגישור, בין היתר באמצעות פרויקט מהו"ת (מידע, היכרות ותיאום), שמציג לפני מתדיינים בבתי המשפט את האפשרות לפתרון סכסוכים בהסכמה, ובאמצעות הרחבתו – לסכסוכים גם במשפחה. עשרות מרכזי גישור בקהילה פועלים ברחבי הארץ על בסיס התנדבותי. מוסדות להשכלה גבוהה מפתחים תכניות לימוד לתארים מתקדמים בתחום יישוב הסכסוכים, וחוקרים ישראלים מפרסמים בכמות בישראל ובחוץ לארץ ספרים ומאמרים רבים העוסקים בגישור.

העיסוק בגישור מעלה שאלות הנוגעות לפרקטיקה הראויה של מגשרים. האם נכון להציע "הצעת מגשר" לפתרון הסכסוך ובאילו תנאים? כיצד לנהוג כאשר יש פערי כוחות משמעותיים בין מגושרים? האם המגשר אחראי למנוע תוצאות גישור מסוימות בלתי חוקיות או לא הוגנות למרות רצונם של הצדדים בגישור לסיים את הגישור בהסכם? כיצד על מגשר להגיב לזימונו לעדות בבית המשפט בידי אחד המגושרים? שאלות אלה ורבות אחרות אינן מקבלות מענה בקודים אתיים למגשרים ואינן זוכות לליבון ולמענה ברור ומנומק בספרות המקצועית הקיימת. אף על פי שבשנים האחרונות התפרסמו ספרים בנושא הגישור, עד כה לא פורסם ספר בעברית העוסק באתיקה מקצועית של מגשרים. הספר שלפניכם בא למלא חסר זה.

השער הראשון של הספר, "יסודות", מכניס את הקורא לעולם הגישור בכלל ולתחום הגישור בקהילה בפרט, מסביר מהי אתיקה מקצועית בתהליך הגישור, מציג את החובות האתיות של מגשרים ומציע את נקודת המבט של האתיקה המקצועית. יישומה של נקודת מבט זו בפרקטיקת הגישור יכול לסייע למגשרים

* בכל מקום שנכתב בספר "מגשר" הכוונה גם למגשרת.

להבין את חובותיהם האתיות בעת התהליך ולקבל החלטות העולות בקנה אחד עם חובות אלו, לחוקרים – להעמיק בהבנת המשמעות של הנורמות האתיות הנדרשות מן המגשרים, ולמורים ומדריכים – להעניק הכשרה אתית למגשרים ולסטודנטים בתכניות ליישוב סכסוכים. ד"ר עומר שפירא פיתח תפיסה מקיפה של האתיקה המקצועית של המגשרים במהלך שנים רבות של עיסוק מחקרי ומעשי, ותיאור מלא שלה מצוי בספרו *A Theory of Mediators' Ethics*

השער השני של הספר, שכותרתו "קודים אתיים למגשרים", מציג את הנורמות האתיות הנדרשות ממגשרים. נסקרים ומצורפים לספר חמישה מקורות פוטנציאליים להתנהגות ראויה של מגשרים: תקנות בתי המשפט (גישור), תשנ"ג – 1993 (להלן: תקנות הגישור), המחייבים מגשרים שמונו לתפקידם בידי בית משפט ומהווים השראה לכלל המגשרים בישראל; כללי האתיקה של עמותת מגשרי ישראל (ששינתה את שמה ללשכת המגשרים בישראל), שנמנים עם הקודים האתיים הראשונים שאימצו ארגונים מקצועיים של מגשרים בישראל ושחשיבותם בעצם ראשוניותם; והסטנדרטים לדוגמה שהונהגו בארצות הברית (Model Standards of Conduct for Mediators), שהם הקוד האתי החשוב ביותר למגשרים בארצות הברית ונחשבים למעין "תו תקן" לקוד אתי איכותי למגשרים. לאחר מכן מוצג בספר הקוד האתי למגשרים (2014), שפותח בשיתוף חברי פורום האתיקה של מרכז הגישור בקהילה קריית אוננו. הקוד, שפותח על בסיס התפיסה האתית המתוארת בשער הראשון, מציג בפירוט את הסטנדרטים האתיים החלים על מגשרים ואת עקרונות ההתנהלות האתית של מגשרים. הקוד לא נועד להחליף את תקנות הגישור או את כללי האתיקה של ארגוני מגשרים, אלא להוסיף עליהם.

מטרתנו היא שארגוני מגשרים, מרכזי גישור ציבוריים ופרטיים ומגשרים יכירו את הקוד האתי, יאמצו אותו ויפעלו בהתאם לסטנדרטים האתיים המפורטים בו. ואכן, לאחרונה סיימה לשכת המגשרים בישראל תהליך של עדכון כללי האתיקה החלים על חבריה, על בסיס הקוד האתי למגשרים (2014) של מרכז הגישור בקהילה קריית אוננו. נוסף על כך, בתחילת שנת 2017 החליטו מרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה יחד עם התאחדות מרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה בישראל, תכנית "גישורים" ופורום האתיקה של המרכז לגישור וליישוב סכסוכים בקהילה קריית אוננו לשתף פעולה ולפתח קוד אתי אחיד לכלל מרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה, המבוסס על הקוד האתי למגשרים (2014) קריית אוננו. הקוד האתי למגשרים במרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה (2018) הושק בחגיגות בינאר 2018 בכנס הגישורים השנתי של מרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה בישראל שנערך באוניברסיטת תל-אביב ומצורף אף הוא לספר.

לצד הקודים האתיים מוצגים בשער השני סקירה של סוגיות רלוונטיות

בגיבוש קודים אתיים בגישור, תיאור של תהליך פיתוחו של הקוד האתי למגשרים (2014), ומאפייניו המרכזיים.

השער השלישי של הספר, "סוגיות אתיות בגישור", מציג גישה שיטתית לניתוח אתי של שאלות המתעוררות בעת קיום תהליכי גישור. בשער זה מיושמים התפיסה האתית שהוצגה בשער הראשון והסטנדרטים האתיים, שהובאו בשער השני, על מגוון רחב של סוגיות: מקרים אמתיים שהפנו מגשרים אל פורום האתיקה. הקמת פורום האתיקה בשנת 2012, ביוזמה משותפת של מנהלת המרכז לגישור וליישוב סכסוכים בקהילה קריית אונו דאז, כרמלה זילברשטיין, ושל ד"ר עומר שפירא מהפקולטה למשפטים, הקריה האקדמית אונו, מציגה ציון דרך בהתפתחות העיסוק באתיקה של גישור בישראל. עד אותו זמן, בהיעדר גוף המהווה כתובת לשאלות אתיות, נאלצו מגשרים להתמודד עם סוגיות אתיות בכוחות עצמם וללא כלים מתאימים. פורום האתיקה נועד לשמש כתובת להפניית שאלות אתיות המעסיקות מגשרים ומרכזי גישור, לתת להן מענה, לפתח כלים להתמודדות עם שאלות אתיות בגישור ולאסוף, לשמר ולהפיץ ידע בקרב מגשרים. השער השלישי מתאר את דרכי פעולתו של פורום האתיקה, מציג ניתוחי מקרים שהופנו אליו בשנים האחרונות לפי נושאים, ממחיש את דרכי החשיבה והניתוח האתיים של סוגיות אתיות בגישור, ומעלה את המודעות לקיומו של גוף שאפשר להיוועץ עמו בעת התלבטות.

הספר שלפניכם הוא הראשון מסוגו בישראל. כתיבתו התאפשרה כתוצאה מהמפגש הפורה בין אקדמיה ומחקר תאורטי לפרקטיקה של עיסוק בגישור. הספר מספק מקור ראשון וייחודי של אתיקה מקצועית בגישור למגשרים, לארגוני גישור, למשתתפים בגישור (לרבות עורכי דין המייצגים מגושרים), לחוקרים, למרצים וסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה, למדריכים וחניכים בקורסים להכשרת מגשרים ובהשתלמויות מקצועיות למגשרים, ולציבור הרחב. אנו רוצים לשוב ולהודות לחברות וחברי פורום האתיקה על מסירותם ותרומתם לפיתוח הקוד האתי ולניתוח הסוגיות האתיות.

עומר שפירא וכרמלה זילברשטיין

הקדמה

כרמלה זילברשטיין

מרכז הגישור בקהילה בקריית אונו קיבל על עצמו את המשימה להיות חלוץ בהצבת נושא האתיקה במרכז פעילותו. הספר מבטא את החזון שלנו להפיץ את התאוריה ואת חכמת המעשה בתחום האתיקה בגישור. ייחודו של ספר זה הוא בראשוניותו: הוא הראשון שמציג תפיסה של אתיקה מקצועית בגישור, קודים אתיים למגשרים, דילמות אתיות בגישור וניתוחי מקרים. בצד התאוריה מובאות דוגמאות מעשיות, במטרה להפוך את הספר לכלי שימושי, יומיומי, שיסייע ויתרום למגשרים העוסקים במלאכת הגישור בפגשם סוגיות ודילמות אתיות. בספר תוכלו לקרוא מהם עקרונות הקוד האתי המנחה את פעולת המגשרים, כיצד מנתחים דילמות אתיות, וסוגים שונים של דילמות. הספר נותן ביטוי לידע ולעשייה הייחודיים שפותחו ונאגרו במרכז הגישור קריית אונו בתחום האתיקה, וחולק את תוצרי עבודתו.

בשנת 2005 ייסדתי את המרכז לגישור וליישוב סכסוכים בקהילה בקריית אונו ובחלקי נפלה הזכות לנהלו במשך עשר שנים. אסתר אבן טוב, מנהלת היחידה להתנדבות בעיריית קריית אונו, הגתה את הרעיון והצעתה כי אקים מרכז גישור בקהילה קסמה לי. נרתמתי למשימה. תהליך ההקמה של מרכז עירוני לגישור וליישוב סכסוכים ותפעולו היה כרוך בהשקעה רבה ומאומצת במישור המקצועי, הניהולי והציבורי. העבודה כללה בניית תכנית הקמה, ניהול התהליך, יצירת שותפויות עם גורמים רבים ומגוונים, הפעלת צוות הקמה והנהלה, פעילים ומתנדבים, ופיקוח על איכות השירותים הניתנים לציבור.

במקביל להקמת המרכז וניהולו השתתפתי בהכשרות, במפגשים ובדיונים שהתקיימו במשרד המשפטים, במרכז הארצי לגישור, בהנחייתה של ד"ר לי לי-און, ראש תחום יישוב סכסוכים וגישור בקהילה במשרד המשפטים. הייתי פעילה בצוות של מנהלי מרכזים שקידם את פיתוח התחום בארץ. צברתי ידע רב והצבתי לפני מטרה: להביא באמצעות פעילותו של מרכז גישור מקצועי לשינוי חברתי.

במהלך השנים שירתו במרכז הגישור כארבעים מגשרים מתנדבים ומרכז

הגישור דאג להכשרתם ולפיתוח שוטף של הידע המקצועי של כל מגשרת ומגשר. למרכז הגישור בקריית אונו יש חזון, מטרות ויעדים בכל הקשור להנגשה ולשיפור מתמיד של שירותי הגישור. כתבנו אמנת שירות מקצועית, ובאמצעותה הגדרנו למגשרים ולפונים מהו חזון המרכז ומהן מטרותיו, מהו גישור בכלל וגישור בקהילה בפרט, מהו תהליך גישור במרכז, מה נדרש מהמגשרים, מהו הסכם גישור ומהם כללי האתיקה המקצועית של המרכז. כתבנו גם נהלים והנחיות שנועדו להסדיר את עבודת המגשרים במרכז. בשנת 2011 השתתפתי בקורס הכשרת מנהלים של מרכזי גישור ודיאלוג בקהילה מטעם תכנית "גישורים", תכנית ארצית לקידום דיאלוג ויישוב סכסוכים בקהילה, המופעלת בחסות השירות לעבודה קהילתית במשרד הרווחה והשירותים החברתיים, ובחירתי להתמקד בעבודה שהגשתי בקורס בנושא האתיקה בגישור, שלא זכתה להתעניינות רבה מצד מרכזי הגישור בארץ.

כדי להעלות את הנושא לסדר היום של מרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה, ולפתח מודעות אתית בקרב מגשרים ולסייע להם בסוגיות ובדילמות אתיות העולות בעבודתם, התפרסם מאמר שכתבתי בשיתוף פעולה עם המגשרות מיכל הדני-אורבך ורחל משקובסקי-פוקס, "למה לי אתיקה עכשיו? דילמות אתיות במרכזי הגישור בקהילה", ופורסם בספר מרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה: **חדשנות חברתית ביזמות קהילתית**, בעריכתה של ארנה שמר.

ההתעמקות בתחום הבהירה לי ולחבריי המגשרים בקריית אונו את חשיבות פיתוחה של חשיבה אתית ומיומנויות של ניתוח אתי בעבודתנו. למטרה זו הקמנו את "הפורום לאתיקה מקצועית בגישור" בליווי המקצועי של ד"ר עומר שפירא, שהתנדב להנחותו. הפורום, המורכב ממגשרים חברי מרכז הגישור קריית אונו, מתכנס אחת לחודש, בקביעות, כבר כמה שנים, ומטרותיו: לשמש כתובת להפניית שאלות אתיות המעסיקות מגשרים ומרכזי גישור; לתת מענה לשאלות אלה; לפתח כלים להתמודדות עם שאלות אתיות בגישור; לאסוף, לשמור ולהפיץ ידע בקרב מגשרים, להפיק לקחים לעתיד, ולשפר ולתרום להתמקצעות המגשרים. שיתפנו את מגשרי המרכז בתוצרי עבודת הפורום במפגשים שיוחדו להטמעת הדרך לניתוח דילמות אתיות, ובמקביל הפצנו חלק מן התוצרים הללו למנהלי מרכזי גישור ודיאלוג בקהילה ברחבי הארץ, מאחר שראינו חשיבות רבה בביסוס אמות מידה אתיות משותפות לכלל מרכזי הגישור בקהילה.

בעקבות ההתמודדות עם דילמות שהובאו לפני הפורום וחסרונו של קוד אתי מנחה היכרנו בחשיבות פיתוחו של קוד אתי שימש אותנו בניתוח הדילמות ויסדיר את פעילותם של מרכזי גישור בכלל ומרכזי גישור בקהילה בפרט. ביוזמתו ובהדרכתו של ד"ר עומר שפירא, בתהליך שנמשך חודשים רבים ועל בסיס עיון בקודים אתיים מישראל ומארצות הברית, גיבשנו קוד אתי. כל התקופה הזאת

המשיך פורום האתיקה לדון בשאלות אתיות שהופנו אליו ולהתעמק בתוכנם של סעיפי הקוד. דרך פעולה זו אפשרה לנו לבחון את התאמת הקוד לפרקטיקה ואת יכולתו לתת מענה לדילמות העולות מהשטח.

שיתפנו מגשרים ממרכז הגישור קריית אונו וממרכזי גישור אחרים בטיטות ניסוח הקוד האתי, כדי לקבל הערות והארות וכדי לשוב, לתקן ולנסח מחדש היבטים בלתי ברורים או מעוררי מחלוקת. היה לנו חשוב שהקוד יהיה מנוסח בבהירות. נוסף על כך, העבודה על הקוד הניעה תהליך של התמקצעות שבעקבותיו נכתבו נהלים חדשים, טופסי עבודה ומשוב שהוטמעו בפעילות המרכז. חברי פורום האתיקה יוזמים את פיתוח נושא האתיקה, למידתו, קידומו והטמעתו במרכז ויוזמים שיתוף פעולה עם עמיתים במטרה להקים פורום אתיקה ארצי, שיהיה מסגרת למגשרים להיוועצות בדילמות אתיות ובדרכים לפתרוןן. מעבר להוקרה והערכה אישית על פועלו בהתנדבות של ד"ר עומר שפירא, אנו חבים לו תודה גדולה על הליווי המקצועי, על ההנחיה ועל תרומתו הייחודית לפעילות הפורום, למדנו ממנו רבות, קיבלנו ממנו כלים ופיתחנו חשיבה אתית. ד"ר שפירא מציג שילוב נדיר של ידע מקצועי נרחב, סבלנות, סובלנות והקשבה. אני מודה לו על האתגרים שהציב לפנינו, על הובלת תהליך למידה מעשיר ומרתק, על תרומתו להתפתחותנו המקצועית, הערכית והחברתית, ועל העידוד בהוצאה לאור של ספר חשוב זה, שיהיה אבן דרך בתחום ניהול סכסוכים ויישובם, יאתגר את המגשרים ויסייע למגשרים אחרים לאמץ את הקוד האתי המוצג בספר זה.

תודה לכל המגשרים הפעילים במרכז שבמשך שנים תורמים מזמנם ומכישוריהם, על האמון והתמיכה לאורך כל הדרך. תודות לשותפים שלנו, להנהלת הקריה האקדמית אונו, לעיריית קריית אונו ולעומדים בראשה, שמעניקים למרכז הגישור תמיכה, בית חם ומקום לפעילותו מיום הקמתו. תודה לצוות תכנית "גישורים" על התמיכה המקצועית שניתנה במהלך השנים.

לבסוף, תודות לחבריי המגשרים המתנדבים בפורום האתיקה על תרומתם הרבה, על השותפות, על הרעיונות, ההארות וההערות המעשירות, האכפתיות וההתמדה. בתהליך המורכב של כתיבת קוד אתי וניתוחי המקרים המופיעים בספר השתתפו, עזרו, כתבו, תרגמו, התדיינו והעירו כל חברי פורום האתיקה: אסתר אבן טוב, מיכל הדני אורבך, עדנה אשכנזי, טובי דנון, אושרית זהר, ענת יקיר, רנה לנדשטיין, מוטי מורג, רחל משקובסקי פוקס, דורית עץ הדר, וגליה רוזנצוויג.

כרמלה זילברשטיין

רכזת פורום האתיקה

מנהלת המרכז לגישור וליישוב סכסוכים בקהילה קריית אונו 2005-2015

ניתוח סוגיות אתיות בגישור

ומיסוד פורום אתיקה

עומר שפירא

מבוא

כיצד מתמודדים עם סוגיות אתיות העולות במהלך הגישור? ועוד קודם לכן: כיצד מזהים סוגיה אתית? בשער זה נחدد את המשמעות של שאלות אתיות שעולות בקיום הגישור ונציע כלים להתמודדות עמן. אנו ממעיטים בחשיבות ההבחנה בין שאלות אתיות לשאלות מקצועיות ומדרכנים מגשרים ליישם את הנורמות האתיות שאליהן נחשפו בשערים הראשון והשני, במכלול פעולותיהם המקצועיות. דרכי הניתוח האתי של התלבטויות המגשרים מוצגות כאן באופן שיטתי ומאורגן, ולצדן דרכי פעולתו של פורום האתיקה של מרכז הגישור בקהילה קריית אוננו. ההתמודדות עם סוגיות אתיות מומחשת באמצעות מגוון רחב של שאלות אתיות שהופנו אל פורום האתיקה ונותחו על פי התפיסה האתית שהוצגה בשער הראשון. עיון בחוות הדעת האתיות יכול לספק מענה לשאלות העולות תדיר בפרקטיקה של הגישור, להמחיש דרכי חשיבה אתית שיסייעו בהתמודדות עם שאלות חדשות, ולהעלות את המודעות לקיומו של גוף שאפשר להיוועץ עמו במקרי התלבטות.

על ההבחנה בין שאלות אתיות לשאלות מקצועיות

העיסוק בגישור מעלה שאלות והתלבטויות רבות, כגון: מי מהמגשרים יפתח בדברים? האם ראוי להיפגש עם כל צד ביחידות ומתי? אילו שאלות יש לשאול את הצדדים וכיצד לעשות זאת? באילו נסיבות ראוי להפסיק את הגישור? האם לנהל רישום של דברי הצדדים? וכמו כן, נשאלת השאלה אם אילו שאלות

מקצועיות, במובן של פרקטיקה נכונה מבחינה מקצועית, או שאלות אתיות במובן של פרקטיקה ראויה מבחינה אתית.

ההבחנה בין שאלות מקצועיות לשאלות אתיות אינה הבחנה פשוטה, אולם אין להגזים בחשיבותה. לכל שאלה מקצועית יש היבט אתי מפני שבכל פעולה של המגשר אפשר להתבונן מנקודת מבט אתית ולשאול אם התנהגותו ראויה (ראו למשל Macfarlane, 2002: 57-58). האתיקה מציבה לפני המגשר אידאליים ושאיפות לצד חובות, ולכן גם כשאין מוטלת עליו חובה לפעול בדרך מסוימת הוא עשוי לשאוב מהאידאליים של המקצוע הכוונה לגבי הפרקטיקה הרצויה.

לדוגמה, בתהליך ההכשרה של מגשרים מקובל לעמוד על היתרונות שבשאלות פתוחות ("מה חשבת על...?"), המקדמות השתתפות פעילה של המגושרים, זרימת מידע, איכות תקשורת והבנת צרכים על פני שאלות סגורות ("האם כעסת על...?"), שהמענה עליהן הוא לרוב "כן" או "לא" (Boulle and Nesic, 2001: 211-212). השאלות הפתוחות הן פרקטיקה טובה מבחינה מקצועית וראויה מבחינה אתית, המשרתת את אידאל הדיאלוג ושיתוף המגושרים בהליך הגישור.

אבל האם שאלות סגורות אינן אתיות? התשובה היא ששאלות סגורות הן ראויות כל עוד אינן מפרות את חובותיו האתיות של המגשר, לדוגמה הן אינן מבטאות משוא פנים מצדו. במילים אחרות, האתיקה של גישור משפיעה על הדרך שיש לשאול שאלות מכיוון ששאלות אינן מקצועיות בלבד. אבל מכיוון שהאתיקה כוללת אידאליים לצד חובות, בהיעדר חובה אתית קונקרטיית נותר למגשר שיקול דעת מקצועי כיצד לפעול (כלומר איזו פרקטיקה מקצועית לאמץ), ומה שהאתיקה יכולה להציע למגשר במצב זה הוא הכוונה כיצד לנהוג כדי להגשים את האידאליים המקצועיים של הליך הגישור בלי להכתיב לו כיצד לפעול (Shapira, 2016: 347-348).

ניתוח סוגיות אתיות

יש דרכים שונות לניתוח סוגיות אתיות ולדיון בהן (ראו למשל אכמון, שפלר ווייל, 2012: 10-33; Shapira, 2016: 343-363). יהודית אכמון, גבי שפלר וגבריאל וייל מציעים למטפלים פסיכולוגים מודל של שבעה צעדים לפתרון דילמות אתיות: זיהוי סימני אזהרה לאפשרות קיומה של בעיה אתית; הערכה ראשונית של הסיטואציה האתית; איסוף מידע כבסיס להגדרת אפשרויות הפעולה; הערכת כל אחת מדרכי הפעולה; בדיקה עצמית; בחירת הפתרון המקצועי-אתי וקבלת משותף; וביצוע הפעולה (אכמון, שפלר ווייל, 2012: 26-

33). עומר שפירא מציע למגשרים המתמודדים עם סוגיה אתית לפעול בשלבים המבוססים על רגישות ועל מודעות אתית: בירור העובדות; זיהוי הנורמות האתיות הרלוונטיות; זיהוי משמעויות/פרשנויות חלופיות של הנורמות כאשר הן מצביעות על דרכי פעולה סותרות; יישום הנורמות על העובדות או על דרכי הפעולה והערכת החלופות; דירוג החלופות מהראויה ביותר לראויה פחות וחיפוש אחר פתרונות יצירתיים (Shapira, 2016: 346).

התמודדות עם סוגיות אתיות יכולה להיות חוויה מבלבלת, ועל כן חשוב לנקוט גישה שיטתית ומובנית שאפשר ליישמה בשלבים ברורים. מומלץ שמגשרים שמתמודדים עם שאלה אתית יפעלו בהתאם לשלבים המפורטים להלן, המיושמים גם בפורום האתיקה בסוגיות המובאות בפניו.

קביעת העובדות

נקודת המוצא לכל דיון אתי בסוגיה כלשהי היא קביעת המצב העובדתי. עובדות המקרה משפיעות על הניתוח האתי ועל כן חשוב להבהירן. לדוגמה, העובדה שהמגשר מונה לתפקידו בידי בית המשפט (להבדיל ממגשר שהמגושרים פנו אליו באופן פרטי) עשויה להשפיע על עצמתה של חובת הסודיות שחלה עליו. העובדה שמגושר אינו מיוצג בידי עורך דין במהלך הגישור (להבדיל ממגושר מיוצג) עשויה להשפיע על אחריותו של המגשר לקבלת החלטות מדעת בידי המגושר. והעובדה שהמגשר יודע שמגושר אחד מסתיר מידע ממגושר אחר (להבדיל ממצב שבו אין למגשר ידיעה כזאת) עשויה להשפיע על הציפייה ממנו להפסיק את הגישור.

זיהוי הנורמות האתיות הרלוונטיות

ניתוח אתי של מצב עובדתי מתבסס על סטנדרטים אתיים המיושמים על עובדות המקרה. היכרות עם הסטנדרטים האתיים יוצרת מודעות או רגישות אתית המאפשרת לזהות את השאלה האתית העומדת לדיון (על חשיבותה של רגישות אתית ראו למשל: Pou, 2003: 94-95; Woolley and Bagg, 2007: 204). מגשר שאינו מודע לנורמות האתיות של מגשרים עלול לא להבחין בכעיה אתית. לחלופין, מגשר בעל מודעות אתית שאינו מכיר את הנורמות האתיות על בוריין עשוי לחשוד בקיומה של בעיה אתית, אך להתקשות להסביר אותה ולהגדירה. היכרות טובה עם הסטנדרטים האתיים ועם תוכנם מאפשרת לזהות את הסטנדרטים הרלוונטיים במקרה מסוים. הקוד האתי למגשרים (2014) של המרכז לגישור ויישוב סכסוכים בקהילה קריית אונגו והקוד האתי למגשרים

במרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה (2018) מכילים את אותם סטנדרטים ועיון בהם יכול לסייע בזיהוי הנורמות האתיות הרלוונטיות לאותו מקרה.

יישום הנורמות האתיות והתמודדות עם מצבים קשים או דילמות

ההחלטה על דרך הפעולה הראויה או דרכי הפעולה הראויות של המגשר נובעת מיישום הנורמות האתיות הרלוונטיות למקרה הנדון. יש מקרים שבהם ההכרעה קלה. לדוגמה, אם מגשר מגלה שאחד המגושרים מטעה במתכוון את המגושר האחר ומסתיר פרטים מהותיים להסכם המתגבש (למשל בעל שמסתיר נכסים מאשתו בגישור גירושין) עליו להפסיק את תהליך הגישור בטרם ייחתם הסכם. מסקנה זו מתבקשת מסטנדרט היושרה המקצועית (כאשר אחד הצדדים לגישור פועל בחוסר תום לב ומסתיר מידע מהותי, על המגשר להגן על תקינות ההליך משיקולי שמירה על מעמד המקצוע) ועל סטנדרט חופש הבחירה של הצדדים בגישור (על המגשר לקיים הליך המכבד את חופש הבחירה של הצדדים בגישור, ואילו הטעיה שומטת את הבסיס להסכמה מדעת של צד בגישור להסכם). ההכרעה תהיה קשה יותר כאשר העובדות אינן חד-משמעיות. לדוגמה, אם המגשר חושד שאחד הצדדים בגישור מסתיר נכסים אך אינו בטוח בכך ואם הצד האחר בגישור מודע לאפשרות זו, יהיה צורך בבירור נוסף של העובדות. בירור זה עשוי להביא למסקנה אתית שונה (ראו, למשל, מקרה 2/2012).

יישום הנורמות האתיות מורכב יותר גם כאשר הנורמה האתית עמומה ומצריכה פרשנות, או כאשר היא מתנגשת עם נורמה אחרת ויוצרת דילמה (על דילמות כמצבים קשים בגישור, ראו Shapira, 2016: 354-356). לדוגמה, סוגיית הניטרליות של המגשר כחובה לאי־משוא פנים מעסיקה, בצדק, מגשרים רבים. כיצד אמור מגשר למלא את חובתו לקיים את הגישור ללא משוא פנים כאשר אחד המגושרים נתפס על ידו כחלש וכזקוק לתמיכה? כיצד על המגשר לנהוג כאשר בסכסוך גירושין הוא פוגש מגושר שהוא אסרטיבי, בעל ידע וניסיון עסקיים, הבנה בכספים וכישורי משא ומתן מפותחים, ומן העבר השני מגושר חששן, חסר השכלה עסקית ופיננסית, שאינו מבין לאשורן את השלכות ההסכם המתגבש בנסיבות שבהן ההסכם עלול, לדעתו של המגשר, לקפח את המגושר הבלתי מנוסה? (ראו, שוב, מקרה 2/2012). המגשר במקרה זה צריך לברר מהי משמעות חובתו לנהוג ללא משוא פנים. למשל עליו לשאול עצמו אם נורמת אי־משוא פנים גוזרת בכל מקרה על מגשרים לנקוט יחס שווה ולהימנע מפעולה שעלולה להעדיף מגושר "חלש", או לבחון כיצד ליישבה עם חובתו לכבד את חופש הבחירה של הצדדים בגישור.

פתרון ברהצדקה

תהליך הניתוח האתי אינו מביא בהכרח לתשובה אחת נכונה. מומחי אתיקה גורסים שלעתים אין פתרון נכון אחד לשאלות אתיות אלא כמה פתרונות נכונים (Beauchamp and Childress, 2009: 24; Gert, 2005: 383), והדבר נכון גם בסוגיות אתיות סבוכות המתעוררות בהליכי גישור (Pou, 2003: 210; Macfarlane, 2002: 65). עם זאת תהא זו טעות לחשוב שהניתוח האתי הוא תהליך סובייקטיבי ואינטואיטיבי בלבד. זהו תהליך מובנה, מבוסס על עובדות שתוצאתו ניתנת להצדקה באופן פומבי על יסוד נימוקים טובים המעוגנים בנורמות אתיות חיצוניות למקבל ההחלטה (Pritchard, 2006: 26–27; Shapira, 2016: 362–363). ניתוחי המקרים המלווים מדגימים צורת הנמקה זו, ומוצע כי מגשר שמתמודד עם שאלה אתית יפעל בדרך דומה.

פורום האתיקה ומטרותיו

פורום האתיקה בקריית אונו הוקם בשנת 2012 ביוזמה משותפת של מנהלת המרכז לגישור ויישוב סכסוכים בקהילה קריית אונו דאז, כרמלה זילברשטיין, ושלי. הרעיון היה לשלב כוחות של אנשי תאוריה ואקדמיה מצד אחד עם אנשי פרקטיקה ושטח מצד שני כדי לקדם את תחום הגישור בכלל ואת העיסוק בגישור במרכז הגישור קריית אונו בפרט. חברי הפורום הם מגשרים חברי מרכז הגישור קריית אונו, המקיימים מפגשים קבועים אחת לחודש או חודשיים, על פי הצורך. הם מייצגים קשת רחבה של מקצועות והתמחויות, ומונים פסיכולוגים, עורכי דין, רואי חשבון, עובדים סוציאליים, אנשי חינוך, חוקרים ומהנדסים.

הפורום פנה מתחילת דרכו לכלל ציבור המגשרים ומרכזי הגישור בישראל, ולא הגביל עצמו למרכז הגישור קריית אונו או למגשרים בקהילה. מטרותיו היו: לשמש כתובת לביורר שאלות אתיות המעסיקות מגשרים ומרכזי גישור; לתת מענה לשאלות אתיות; לפתח כלים להתמודדות עם שאלות אתיות בגישור; לאסוף, לשמר ולהפיץ ידע בקרב מגשרים; להפיק לקחים לעתיד, לשפר את התנהלותם האתית של מגשרים ולתרום להתמקצעות מגשרים. הפורום לא נועד לשמש גוף משמעותי. כוחו ותרומתו במתן מענה רציני, יסודי ומנומק לשאלות המתעוררות בפרקטיקת הגישור, וכיכולתו לשכנע מגשרים לקבל תשובות אלו כתיאור מדויק של כללי ההתנהגות הראויה המצופה ממגשרים.

מצבים שבהם יש התנגשות בין חובת הסודיות למגושרים ושמירה על כבוד המקצוע ובין מסירת מידע על ידי מגשרים לבית המשפט (מקרים 6/2012, 3/2014, 6/2014). כמו כן נדרון המתח בין החובה לכבד את חופש הבחירה של המגושרים לחובה להימנע מהטעיית בית המשפט (מקרים 1/2013, 3/2013). הפורום בחן התנגשות בין שמירה על יושרה מקצועית במצב שבו מתבקש תיקון פגם לכאורה בהסכם גישור בין מגושרים לחובות של סודיות ואי־משוא פנים (מקרה 5/2014).

סיכום

פרקטיקה אתית מבוססת על רגישות אתית ורפלקציה (ראו למשל Macfarlane, 2002). המגשר האתי שואל את עצמו: האם אני פועל נכון? מהן דרכי הפעולה הפתוחות לפני? מה קובעות הנורמות האתיות באותו נושא? ההתמודדות עם שאלות אתיות בגישור היא תהליך מובנה, רציונלי ומבוסס על עובדות. אפשר ללמוד כיצד להתמודד עם שאלות אתיות בגישור באמצעות היכרות עם התאוריה האתית המפורטת בשער הראשון, עם הסטנדרטים האתיים החלים על מגשרים המפורטים בשער השני ועם דרכי הניתוח האתי. ניתוחי המקרים שערך פורום האתיקה ומובאים להלן משלבים בין התאוריה לפרקטיקה וממחישים כיצד להתמודד עם סוגיות אתיות בגישור הלכה למעשה. לנוחות הקורא קובצו ניתוחי המקרים לפי סוגיות מרכזיות המעסיקות מגשרים כגון חופש הבחירה של מגושרים, סודיות וחיסיון וכך הלאה. מטבע הדברים רוב ניתוחי המקרים מעלים יותר מסוגיה אחת ועל כן מומלץ להיעזר במפתח העניינים שבסוף הספר כדי לאתר ניתוחי מקרים נוספים הנוגעים בסוגיה המעניינת את הקורא.

המגשר האתי אינו נרתע מלשאול שאלות קשות, להתייעץ עם עמיתים וללמוד מניסיונם. פורום האתיקה של מרכז הגישור קריית אונו משמש בשנים האחרונות כמרכז לחשיבה ולעשייה בתחום האתיקה של גישור, וככתובת לשאלות אתיות המעסיקות מגשרים. אנו מזמינים אתכם לקחת חלק בפעילות זו לקידום פרקטיקה אתית בגישור באמצעות הפניית שאלות אתיות לפורום האתיקה והיוועצות בו, עיון בקודים האתיים למגשרים וניתוחי הסוגיות האתיות, וביישומם בפרקטיקה ובתהליכי ההכשרה של מגשרים.

מקרים מהשטח: חוות דעת של פורום האתיקה 2012-2015

א. חופש הבחירה של צדדים בגישור (הכרעה עצמית)

מקרה 2/2012

הסתרת מידע מבוזוג בגישור לגירושין: על חופש בחירה
במצבים של מידע חסר

עובדות המקרה

מדובר בהליך גישור שערכה באופן פרטי מגשרת, המתנדבת כמרכז הגישור. עם זאת השאלות שהוא מעלה רלוונטיות לכל מגשרי מרכז הגישור. בגישור גירושין עמדה על הפרק, בין היתר, שאלת חלוקתו של הרכוש בין בני הזוג. כל צד חשף את רכושו לצורך ביצוע החלוקה. לבעל הייתה חברה, והמגשרת התרשמה שהאישה אינה מבינה בכספים ומצפה שהיא תשמור על זכויותיה. הבעל טען שלחברה חובות כבדים ועל כן שווייה לצורך החלוקה נמוך. המגשרת, שהיא רואת חשבון ועורכת דין במקצועה, עיינה במאזן החברה וגילתה שאכן לחברה חובות גדולים לבנקים, אלא שבמקביל עומדים לזכותה חובות של ספקים שקיבלו שירותים מהחברה וטרם שילמו עבורם. המגשרת התרשמה שמדובר בחברה שפעילותה ענפה והתעורר בה חשד שהבעל מנסה להטעות את האישה לגבי מצבה האמתי של החברה. האישה, לעומת זאת, התרשמה מאוד ממצבת החובות של החברה ונטתה לקבל את ההצעה הכספית של הבעל.

המגשרת התלבטה כיצד עליה לנהוג במקרה זה, המשקף לדבריה מצבים דומים שחזרו בווריאציות שונות בהליכי גישור שקיימה בעבר. היא הציגה אפשרויות פעולה שונות שאפשר לנקוט וביקשה להעלותן לדיון:

- 1) לפגוש את הבעל בנפרד ולהציע לו שיצרף מסמכים נוספים שישפכו אור על מצב החברה. לחלופין, או נוסף על כך, להצביע לפניו על הבעייתיות שבהצגת החברה כמפסידה ולבקש ממנו להציע הצעה משופרת. אם הבעל יסרב, להעלות לפניו את האפשרות שבדיון בבית המשפט הוא ייאלץ לחשוף מסמכים והסדר החלוקה הסופי עלול להיות גרוע יותר מבחינתו.
- 2) להפנות את האישה לייעוץ חיצוני עם רואה חשבון או עם עורך דין. המגשרת ציינה על פי ניסיון העבר תגובות אפשריות לכך: האישה לא תרצה לפנות לייעוץ; האישה תפנה לייעוץ והדבר יביא להפסקת הגישור.
- 3) להציע לבעל ולאישה לבצע בהסכמה הערכת שווי של הנכסים המשותפים באמצעות מומחה חיצוני. המגשרת ציינה שעלות ביצוע הערכה כזו יקרה ולכן לעתים יש נטייה להימנע ממנה.

רקע

מקרה זה סובב בעיקר סביב עקרון חופש הבחירה או ההכרעה העצמית של המגושרים, שהוא עקרון יסוד בהליך גישור. משמעותו של עיקרון זה היא שההחלטה על תוצאת ההליך מסורה למגושרים שכן למגשר אין סמכות לכפות עליהם פתרון.

כדי לאפשר לצדדים לממש את זכותם להכרעה עצמית, צריכים להתקיים כמה תנאים: (1) כשירות נפשית של המגושרים לקבל החלטות; (2) קבלת החלטות וולונטרית (מרצון) של המגושרים, ללא כפייה; (3) קבלת החלטות מדעת, על סמך המידע הרלוונטי הנדרש לצורך קבלת ההחלטה (הסכמה מדעת).

כאשר אחד המרכיבים הללו חסר, למשל אם מגושר שרוי בדיכאון עמוק (חוסר כשירות), או שהוא פועל תחת לחץ עז של מגושר אחר או של המגשר (פגיעה בוולונטריות), או שהוא מקבל החלטה על סמך מידע שגוי או חסר (היעדר הסכמה מדעת), נפגעת זכותם של המגושרים להכרעה עצמית.

המגשר אחראי כלפי המגושרים לקיים את הליך הגישור על בסיס עקרון ההכרעה העצמית למגושרים. האחריות הזאת מבוססת על כמה מקורות. ראשית, כאשר אדם מציג את עצמו כמגשר הוא מצהיר למעשה כי ינהג כמגשר על פי הגדרת התפקיד ומהותו. קיים קונסנזוס רחב על זכותם של מגושרים לקבל החלטות עבור עצמם במהלך הגישור ומגושרים שפונים להליך גישור זכאים להסתמך על קיומה של זכותם זו כעל הבטחה של המגשר. שנית, תפקיד המגשר מציב אותו בעמדת כוח והשפעה ואת המגושרים, המסתמכים

על יכולותיו ומקצועיותו, כמי שזכאים לצפות שהוא יקיים את הגישור באופן שיהיה ראוי לאמונם. מגשר שימנע ממגושרים לקבל החלטות או שיאפשר להם לקבל החלטות כאשר הם במצב של חוסר כשירות, היעדר רצון חופשי או על סמך מידע שגוי או חסר – לא יהיה ראוי לאמונם. ושלישית, כאשר חל על המגשר קוד אתי פורמלי (כגון תקנות הגישור, כללי האתיקה של לשכת המגשרים או הקוד האתי של מרכז הגישור) תאוזכר בו בדרך כלל זכותם של הצדדים להכרעה עצמית בניסוח זה או אחר.

המקורות הללו מבססים חובה אתית של המגשר לקיים את הגישור בתנאים שבהם הצדדים בגישור יוכלו לממש את זכותם להכרעה עצמית, ולהימנע לקיימו כאשר הם אינם יכולים לממש את זכותם להכרעה עצמית.

דיון

במקרה שלפנינו אנחנו מניחים שלא חל קוד אתי פורמלי על המגשרת מכיוון שהצדדים פנו אליה באופן פרטי. המגשרת חששה שהמידע שהציג הבעל לגבי החברה חלקי או מטעה. אם חששה נכון, ייתכן שהחלטתה של האישה תתבסס על מידע חלקי או מטעה וכתוצאה מכך תהיה זו החלטה שלא מדעת. חובתה האתית של המגשרת כלפי האישה היא למנוע מצב של קבלת החלטה שלא מדעת. נוסף על כך, המגשרת התרשמה שקיימים פערי כוח בין הבעל לאישה שמציבים את האישה בעמדת נחיתות בניהול המשא ומתן. הבעל מבין בכספים והאישה אינה מבינה בכספים; לבעל נגישות למידע על החברה ולאישה אין נגישות למידע זה.

הקושי במקרה זה נובע מהקונפליקט שנוצר בין ערך חופש הבחירה של הצדדים (זכותם להכרעה עצמית) לערך הניטרליות (או חובת אי-משוא הפנים של המגשר). גם חובת אי-משוא הפנים היא עיקרון אתי (סטנדרט) בסיסי בגישור, נובעת מהגדרת תפקיד המגשר ומחובתו להיות ראוי לאמון המגושרים ומוכרת בכל קוד אתי החל על מגשרים. חובת אי-משוא הפנים של המגשר מחייבת אותו להימנע מהעדפת אחד המגושרים או מהתנהגות שתיצור רושם של העדפה כזו. לכן המגשרת אינה רשאית לומר לאישה באופן ישיר שהיא חושדת שהמידע שמסר הבעל אינו נכון, או שהיא סבורה שמצבה הכספי של החברה טוב יותר מזה שהציג הבעל, מפני שבכך היא תיתפס כנוקטת עמדה לטובת האישה. מנגד, המגשרת אינה רשאית להתעלם מהמצב שנוצר, מפני שאי נקיטת פעולה עלולה להביא לכך שהאישה תקבל החלטה שאינה מתיישבת עם זכותה להכרעה עצמית מדעת. על המגשרת, לפיכך, לנקוט פעולות שיאפשרו

לאישה לקבל החלטה מדעת, ובו בזמן להימנע מפעולות שייתפסו כנקיטת עמדה לטובת האישה. נתייחס לכמה פעולות אפשריות.

(1) פעולות לביצוע במסגרת מפגש משותף.

לציין לפני הצדדים את החשיבות שבקבלת החלטות על חלוקת רכוש על בסיס רחב ואמין של מידע. להציע לבעל ולאישה לפנות למומחה חיצוני ניטרלי לשם הערכת שווי הנכסים. להבהיר לצדדים את ההבדל בין תפקידה כמגשרת לתפקיד של מומחה חיצוני, ובמיוחד את העובדה שלמרות עיסוקה הנוסף כרואת חשבון וכעורכת דין, היא חבה חובת נאמנות לשני הצדדים ואינה רשאית לתת חוות דעת מקצועית כרואת חשבון או כעורכת דין מפני שחוות דעת כזו עלולה להעדיף אחד מהם. לציין את החשיבות שכל אחד מהם יתייעץ בנפרד עם עורך דין לגבי זכויותיו.

(2) פעולות במסגרת פגישה נפרדת עם הבעל.

המגשרת יכולה להיפגש ביחידות עם הבעל, לשתף אותו בתחושתה שחסר מידע מספק על מצב החברה ולבצע עמו "בוזן מציאות" לגבי מצב הנכסים המשותפים. היא יכולה להציג את העניין כדאגה לאינטרס של הבעל: המידע המדויק עלול להתגלות בעתיד ולהביא לתביעה משפטית לביטול הסדר מקפח. היא יכולה לומר לבעל שהיא סבורה שחסרים מסמכים שישפכו אור על מצב החברה ולהציע שיצרף אותם; היא יכולה גם להציע לו לשקול אפשרות שיתקיים דיון בבית המשפט והוא יאלץ לחשוף מסמכים לדרישה מבית המשפט. היא יכולה לומר לבעל, כמוצא אחרון, שלא תוכל להמשיך לקיים את הגישור ללא חשיפת מידע נוסף מצדו, מפני שחובתה האתית כלפי שני הצדדים (וכלפי המקצוע) אוסרת עליה לאפשר לצדדים להגיע להסכם על בסיס מידע מהותי חסר.

(3) פעולות במסגרת פגישה נפרדת עם האישה.

להעלות לפניה את החשיבות שבקבלת ייעוץ מקצועי מרואה חשבון או מעורך דין להבנת מצבה הכלכלי וזכויותיה המשפטיות. לחלוק עמה את התחושה שייתכן שאין די מידע על מצב החברה ושרצוי לקבל מידע נוסף לגביה. להבהיר לאישה את ההבדל בין תפקידה כמגשרת לתפקידו של יועץ חיצוני. המגשרת אינה מייצגת אותה אלא חבה חובת נאמנות גם כלפי הבעל ויועץ חיצוני יוכל לתת לה ייעוץ מקצועי שהמגשרת אינה רשאית לתת. במידה שהאישה אינה מעוניינת לפנות לייעוץ חיצוני, יש לוודא שהיא מבינה את השלכות החלטתה.

לאחר מיצוי החלופות השונות, אם המגשרת סבורה שהאישה אינה יכולה לקבל החלטה מדעת, כלומר שהמידע החסר לא הגיע לידיעת האישה והיא אינה